

Ajankohtaisessa hankkeessa tutkimuskohteena ovat Venäjään kohdistuvat mielikuvat Venäjää ympäröivissä valtioissa. Suomessa Tohmajärvi on valittu tutkimuskohteeksi siitä syystä, että sen alueella sijaitsee Suomen neljänneksi vilkkain rajan ylityspaikka (Niirala-Värtsilän raja-asema). Lisäksi Tohmajärvi oli pitkään Suomen venäläisin kunta suhteellisesti mitattuna. Mielenkiintoisen tutkimuksesta tekee se, että Tohmajärvellä lähes kaikkien haastateltavien Venäjämielikuvat perustuvat arjen kokemuksiin. Venäjä-mielikuvat eivät ole siis pelkästään median varaan luotuja, vaan ihmisillä on omia kokemuksia Venäjästä ja venäläisyydestä.

Oli positiivista huomata, että konferenssissa oli asiantuntijoita monesta eri maasta, kuten Ranskasta, Venäjältä, Suomesta, Saksasta, Virosta sekä Iso-Britanniasta. Alustuksia pitävien

henkilöiden joukossa oli niin tutkijoita, toimittajia kuin myös diplomaatteja. Tämän vuoksi konferenssi tarjosi monenlaisia näkökulmia eri maista sekä eri toimijoiden näkökulmasta.

Osallistujien joukossa oli erilaisten kulttuuriyhdistysten ja -keskusten edustajia, tutkijoita, opiskelijoita sekä runsaasti joukkoviestimien edustajia, mutta lähinnä Venäjältä tulleita. Oli selvästi havaittavissa ja valitettavaa, etteivät Suomen median edustajat tai maan poliittiset vaikuttajat olleet kiinnostuneita tapahtumasta. Näinkin positiivinen ja rakentavassa hengessä Venäjään sekä venäläisiin suhtautumista käsittelevä tapahtuma jäi vailla ansaitsemaansa huomiota ja medianäkyvyyttä. Konferenssissa käydyin keskustelun kaltaista vuoropuhelua olisi tärkeää ylläpitää ja käydä myös konferenssien välillä.

Tomi Malinen

Keski-Euraasiasta Princetonissa

Amerikkalainen Keski-Euraasian tutkimuksen järjestön (CESS) vuotuinen konferenssi pidettiin 3.–6.11. Princetonissa Yhdysvaltain itärannikolla jo 17. kerran. Käsite Keski-Euraasia on silti edelleen epämääräinen. Se tarkoittaa jotakin enemmän kuin pelkkä Keski-Aasia, mutta ulottuuko se pitkälle Siperiaan, Kiinaan tai Iraniin on vähän epämääräistä. Konferenssin yli kuusikymmentä paneelia ja noin kolmesataa osanottajaa käsittelevät Keski-Aasian maita, Mongoliaa ja vähemmässä määrin Siperiaa, Turkia ja Kaukasusta.

Stephen Kotkin (Princeton University) kävi keynote-puheessaan läpi Neuvostoliiton hajoamista ja Afganistanin sodan merkitystä. Hänen mukaansa Afganistanilla oli vähäinen merkitys neuvostotodellisuudelle,

sillä maassa oli enimmillään vain kaksi prosenttia Neuvostoliiton armeijasta, kun esimerkiksi Itä-Saksassa oli koko ajan viisi kertaa enemmän neuvostosotilaita kuin enimmilläänkään Afganistanissa. Joukkojen vieminen Afganistaniin oli eräänlainen työtapaturma, minkä alkuperäisenä tarkoituksena oli vain sekaantua Afganistanin vallankumousjohdattajien sisäiseen kamppailuun. Mutta miehityksestä tulikin pysyvä olotila. Ideologia epävakautti neuvostojärjestelmää: kun afgaanivallankumoukselliset tappoivat vastustajiaan ja neuvostoviranomaiset tätä ihmettelivät, he saivat vastaukseksi Lenin-sitaatteja, joiden mukaan Lenin kehotti olemaan julma vallankumouksen vastustajille.

Kotkin piti suurimpana syynä järjestelmän romahtamiseen sen

liian suuriksi kasvaneita kansainvälisiä velvoitteita. Jo vuonna 1975 KGB:n pääanalytikko Nikolai Leonov arvioi, että näin ei voinut jatkua: kolmannen maailman vapautusliikkeitä ja liittolaismaita ei voitu resursipulan vuoksi enää tukea entisessä määrin. Leonovin raportti vesitettiin jo toimitusvaiheessa ja kun se esiteltiin puoluejohdolle, muutosehdotuksia ja kritiikkiä ei ollut jäänyt jäljelle.

Kotkinin arvio Putinin Venäjästä oli myös hyvin kriittinen, Venäjä ei kykene muuttumaan ja sortuessaan se vetää mukanaan Venäjän autoritarismia jäljittelevät naapurinsa, joihin hän laski myös Turkin, Puolan ja Unkarin.

Konferenssin sessioissa käsiteltiin myös esimerkiksi mongoli-imperiumia, Siperian kuolevien turkkilaiskielten dokumentoimista, Turkin ja Neuvostoliiton suhteita, Keski-Aasian maista lähtevää siirtotyöläisyyttä ja sukupuolta nykyisessä Keski-Aasiassa.

Kiinnostavia yksityiskohtia esityksissä oli esimerkiksi se, että Dalai Lama kävi Neuvostoliitossa neljä kertaa, ensimmäisen kerran jo 1979. Taustalla oli rauhanpolitiikan edistäminen, mutta Kiinaa ei haluttu turhaan ärsyttää, joten vierailusta ei pidetty suurta meteliä. Näin Dalai Lama matkusti osana intialaista valtuuskuntaa. Nykyisin häntä ei enää haluta Venäjälle.

Kansainvälisten yliopiston Mariya Omelicheva esitteli tutkimustuloksensa, että suuri osa Kazakstanissa terrorismiksi määritellystä toiminnasta on itse asiassa huumekauppaan liittyvää väkivaltaa: terrorismi ja huumekauppa korreloivat maassa vahvasti. Penn State -yliopiston Harrisburgin osaston Azamat Sakiev puolestaan kertoi, että Syyriaan taistelemaan lähteminen on uskonnollisuuden sijaan vaihtoehto marginalisoiduille yksilöille vähän samaan tapaan

kuin siirtotyöläiseksi lähteminen Venäjälle.

Kiinnostavaa oli myös Ke- malin Turkin ja Neuvostoliiton vertailu. Turkissa talonpoikia ei haluttu kaupunkeihin, vaan heidän tuli modernisoitua maa- seudulla. Turkissa muutokseen ei myöskään pakotettu yhtä suurella väkivallalla, joten ihmisuhrien määrä jäi pienemmäksi.

Aiheiden hajanaisuudesta huolimatta konferenssi täyttää paikkansa aluetutkimuksen koh- tauspaikkana. Tätä myös sivuttiin tutkimusala merkittävästi edis- täneen Deniz Kandiyotin kun- niaksi järjestetyssä paneelissa: Keski-Aasian tutkimus on yksi eniten alueen ulkopuolisten tut- kijoiden dominoimista alueista. Ensimmäinen keskiaasialaisen tutkijan kirjoittama artikkeli ilmestyi Central Asian Survey -lehdessä vasta vuonna 1998, vaikka lehti perustettiin jo 1983. Samoin vielä jokin aika sitten vain 10 % aluetta käsittelevästä kirjallisuudesta oli alueelta tu- levien tutkijoiden kirjoittamia, tässä konferenssissa tutkimus- alueelta peräisin olevia oli jo noin 40 %. Samoin kenttätutkimusta, joka neuvostoaikana ei ollut mahdol- lista, on tullut vakiintunut osa

tutkimusta.

Lisäksi amerikkalaisissa yli- opistoissa opetetaan laajalti alu- een kieliä.

Amerikkalaisilla Keski-Aasi- an tutkijoilla oli muun maailman tapaan huoli yliopistojen perus- tutkimuksen vähentymisestä, vaikka juuri Keski-Euraasian kaltaisilla alueilla keskeistä on perustutkimus, kielten opiskelu ja toisenlaisen yhteiskunnan ymmärtäminen. Toisaalta näiden 17 vuoden aikana joina CESS on toiminut, Keski-Aasian tutkimus on vahvistunut ja institutiona- lisoitunut eikä esoteerisia syitä kuten ”tykkään ratsastamisesta” enää tarvita selittämään, miksi joku tutkii Keski-Aasiaa. Toi- saalta monet alan tutkijat ovat siirtyneet muihin töihin, koska Keski-Aasian tutkimukselle ei ole akateemisia työmarkkinoita.

Pääkonferenssinsa lisäksi CESS järjestää alueellisia kon- ferensseja itse kohdealueella. Näiden tarkoituksena on integ- roida paremmin kohdealueen omia tutkijoita mukaan järjestön toimintaan. Ensi vuonna CESS:in konferenssi järjestetään Seatt- lissa.

Jukka Pietiläinen

Olga Davydova-Minguet on Vuoden tieteentekijä

Tieteentekijöiden liitto valitsi tänä vuonna Vuoden tieteente- kijäksi tutkija, filosofian tohtori Olga Davydova-Minguetin. Hän toimii tutkijana Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksen Karjalan tutkimuslaitoksessa. Palkinnon perusteluissa todettiin muun muassa, että hän on ”moni- puolinen ja monitieteinen tutkija, joka on yhdistänyt muuttoliik- ketutkimukseen muun muassa mediatutkimusta ja työelämän prekarisoitumisen tutkimusta. Taustansa ja monipuolisten ver-

kostojensa ansioista hänestä on tullut aktiivinen kansalaisyhteis- kuntatoimija, kysytty puhuja ja panelisti niin akateemisilla kuin käytännön foorumeilla.”

Miten hän itse näkee pal- kinnon merkityksen työelleen tutkijana?

”Palkinto on hämmentänyt minua – edelleenkin näen, että Suomessa on minua paljon pa- rempia ja syvällisempiä tutki- joita. Luulen, että tämä palkinto myönnettiin minulle ei pelkäs- tään minun tutkimusansioistani,

vaan tunnustukseksi nyky-tutki- muksen monimuotoisuudelle,” Davydova-Minguet sanoo.

Davydova-Minguet saapui Suomeen vuonna 1991 Venä- jän Karjalasta paluumuuttajan statuksella ja työskenteli ensin tulkkina pienessä yrityksessä. Sen jälkeen hän toimi Joensuun yliopiston täydennyskoulutus- keskuksessa kurssinjohtajana ja alkoi samalla tehdä tutkimusta Venäjältä Suomeen suuntautu- vasta paluumuutosta ja sen sisällä tuotettavista käsityksistä etni- syydestä. Davydova-Minguetin tutkimusura alkoi ammatillisesti suuntautuneen lisensiaattitutkin- non koulutusohjelmassa.

”Tunnen siis jonkinasteista ulkopuolisuutta Suomen akatee- misessä maailmassa niin maa- hanmuuttajataustani kuin ei-niin- akateemisen tutkijapolkuni takia. Tulkitsen tämän palkinnon niin, että sillä osoitetaan tutkimuksen ja yliopiston yhteiskunnallista tärkeyttä: se on integraatiota, monikulttuurisuutta ja itse maa- hanmuuttajataustaisen ihmisten tietoisuutta eteenpäin vievä insti- tuitio,” Davydova-Minguet kertoo.

!! Luulen, että omalla, välillä kömpelöllä tavalla tuon suo- malaiseen maahanmuuttoai- heiseen keskusteluun nimen- omaan maahan muuttaneiden näkökulman. Tämä palkinto on vahvistanut ajatuksiani, joita olen kehittänyt väitös- kirjassani: meillä pitää olla oma ”puhujapaikkamme”, oma tiedostettu asemam- me. Joskus aikoinaan, kun ensimmäistä kertaa olin mu- kana Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa, sain kutsun puhua ohjelman avajaistilaisuudessa. Minut esiteltiin siinä ”natiivina tutki- jana”. Sellaisena olen jatkanut (vaikka joskus pyristellen), ja tulkitsen tämän palkinnon tä- män asemani vahvistukseksi.